

Minnesota Department of Health Fact Sheet

တၢ်ကူစါယါဘျါထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံ

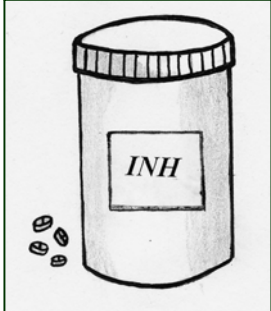
တၢ်မၤကွၢ်ကတဲနၤလၢနအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံ လၢအမ့ၢ်(Latent TB infection)(LTBI)ဖဲနမိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးနၤခဲအံၤဒီးဘၣ်တၢ် ဆါအယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအိၣ်မူဒီးဒီးမံလၢနမိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲနတအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးနဂံၢ်နဘါနၤအိၣ်ဒီးအခါတၢ်ဆါအယၢ်သ့ၣ် တဖၣ်အံၤစးထီၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီးရၤလီၤသးလံန့ၣ်ပကိးအိၣ်လၢထံၣ်ဘၣ် တၢ်ဆါန့ၣ်အိၣ်.ပုၤလၢအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်ကဆိကုနး နးကလဲၣ်ဒီးရၤလီၤတၢ်ဆါအယၢ်အံၤဆူပုၤဂၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယကဒိသဒါထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါဒဲလဲၣ်

ကသံၣ်ဖိၣ်အိၣ်လၢနကဒိသဒါတၢ် ဆါတကလုၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.ကသံ ဉ်ဖိၣ်လၢပကူစါ(LTBI) န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ(INH)န့ၣ်လီၤကသံၣ် ဖိၣ်လၢအမ့ၢ်(INH)အံၤကမၤသံ ကွံၣ်ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်သ့ၣ်တ ဖၣ်လၢတချုးအမံဖဲနမိၢ်ပုၤအ ပူၤန့ၣ်လီၤ-ထံၣ်ဘၣ်အယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂံၢ်အဘါဆူၣ်ဒီးဒီးသိး ကသံကွံၣ်အဂီၢ်နကဘၣ်အိၣ်ကသံၣ်တဘျုးလၢန့ၣ်လီၤ.

နဘၣ်အိၣ်ကသံၣ်(INH)အံၤတူၤလၢကသံၣ်သရၣ်တဲနၤပတုၢ်တစု န့ၣ်လီၤ.နကဘၣ်အိၣ်INHကသံၣ်အံၤယုဒီးတၢ်အိၣ်လီၤ

ဖဲနအိၣ်ကသံၣ်(INH)အခါနကဘၣ်လဲၤထံၣ်လိာ်သးဒီးပုၤလၢအကွၢ် ထွဲနတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တလၢတဘျီဒိသိးတၢ်ကူစါတဘျီအံၤကလဲၤ သးဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယမ့ၢ်တဆိးက့ဘၣ်ဆၣ်ဘၣ်မနုၤအယိလၢယ ကြးအိၣ်ကသံၣ်လဲၣ်?

ကသံၣ်ဖိၣ်(INH)အံၤမၤသံထံၣ်ဘၣ်အယၢ်လၢအအိၣ်ဖဲနမိၢ် ပုၤအပူၤတချုးလၢအပၢ်ထီၣ်ဒီးဘၣ်ဒီးနး

ဆိးက့နၤအခါန့ၣ်လီၤ.နဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢဖဲထံၣ်ဘၣ်အယၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ချုးပၢ်ထီၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်နမၤသံအိၣ်ညိန့ၣ်လီၤ

တၢ်လၢကြးယသ့ၣ်ညါဘၣ်လးကသံၣ်ဖိၣ်လၢ (LTBI) အဂီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

ပုၤအါဂၤဖဲအိၣ်ကသံၣ်(INH) အခါတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲမ့တအိၣ် ဘၣ်ဆၣ်ပုၤတနီၤနီၤဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံၣ်အဖီလၢအသိးန့ၣ်လီၤ

- တၢ်လီၤကီၢ်ကဘၣ်အါန့ၣ်သၢသီ
- တအဲၣ်ဒီးအိၣ်တၢ်အိၣ်ဘၣ်-အသယၢ်(Weight)လီၤ ဒီးတၢ်ကဘၣ်အသး
- အခိၣ်ကမူၤဒီးကဘျီ:
 - ပုၤတနီၤနီၤဖဲအစးထီၣ်အိၣ်ထံၣ်ဘၣ်ကသံၣ်အခါ တၢ်ဘၣ်အိၣ်တမ့ၢ်ဒီးအခိၣ်ကမူၤန့ၣ်လီၤ-တၢ်မ့ၢ်မၤ သးဒီးနၤအံၤန့ၣ်နအိၣ်ထံၣ်ဘၣ်ကသံၣ်အံၤဒီး တၢ်အိၣ်တဖၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ-မ့တမ့ၢ်နအိၣ်အိၣ်ဖဲနတချုး နမံၤအခါန့ၣ်လီၤ-သၢသီဝံၤအလီၢ်ခံတၢ်ဘၣ်နမ့ တမ့ၢ်ဒီးဆဲးကျိးနတၢ်ဆါဒါးတဘျီယိန့ၣ်တက့ၢ်
- နဟၢၤဖါကဆါ
- နဆံၣ်ထံကနု(အလွဲၢ်ကမၤသးဒ်လၣ်ဖးဒီးခိဖ့ၣ်)
- အဖံးဘၣ်ခိၣ်ဒီးအမဲၣ်ချံကထီၣ်ဘိ
- ဖိၣ်ဆါကထီၣ်ဒီးကသးဂံၢ်
- အစုဒီးအခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကတီၣ်ထီၣ် (တၢ်ဘၣ်အိၣ်သန့က့တသ့ၣ်ညါအတၢ်ဆါဘၣ်)
- တၢ်ကူးကဘၣ်အါန့ၣ်သၢန့ၣ်
- အကပၢၤကထီၣ်ဖဲမ့ၢ်နၤခိ

နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲတနီၤနီၤတၢ်ဟံၣ်ဖျါအိၣ်လၢထးန့ၣ်ဆဲးကျိးန တၢ်ဆါဟံၣ်ဒါးတဘျီယိတက့ၢ်.တဘၣ်အိၣ်ခိးတုၤလၢ (Appointment)လၢခံတဘျီန့ၣ်ဘၣ်.

တၢ်ဂ့ၢ်အဂၤလၢအကါဒိၣ်

- ဖဲနအိၣ်ကသံၣ်(INH)အခါနတဘၣ်အိၣ်သးဒီးနကဘၣ်ဟး ဆဲးတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဘျီဒဲလၢလၢအမၤဘၣ်ဒိန့ၣ်(Liver) န့ၣ်လီၤ.တဘၣ်အိၣ်ဘၣ်ယါ-ဝဲၣ်-တၢ်မူတၢ်ဘျီတုၢ်နအိ (LTBI)ကသံၣ်ဝံၤတစုန့ၣ်လီၤ
- နမ့ၢ်အိၣ်တၢ်လံကသံၣ်ဖိၣ်လၢအဂၤမ့တမ့ၢ်နမ့ၢ်ပိာ်မုၢ်လၢ အဒါ(အိၣ်ဒီးအဟူးအသး)န့ၣ်တဲဘၣ်နကသံၣ်သရၣ်တ ဘျီယိတက့ၢ်.

တၢ်ကူစါယါဘျါထံၣ်ဘံၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံၢ် ကဘျးပၤ(၂)

ယမ့ၢ်တအိကသံၣ်ဖီၣ်(INH)န့ၣ်တၢ်ကမၤသးဒီးယၢၤဒ်လဲၣ်.

နမ့ၢ်တအိကသံၣ်(INH)န့ၣ်ထံၣ်ဘံၣ်အယၢ်လၢအမံသ့ၣ်တဖၣ်ကပၢၢ်ထီၣ်ဝံၤကစးထီၣ်ပူၤဒီးဒီးဆိးက့ၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဒ်အံၤကဲထီၣ်သးသ့ၣ်ပၤတကၤလၢလၢအိၣ်ဒီးထံၣ်ဘံၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံၢ် ကိးဆၢကတီၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤ-တဘၣ်အိၣ်ခိးတုၤလၢအဖဲဘၣ်န့ၣ်ဒီးနဟံၣ်ဖိယီဖိန့ၣ်ဘၣ်.နဘၣ်အိထံၣ်ဘံၣ်ကသံၣ်(INH)ခဲလၢၢ်ဒ်ကသံၣ်သရၣ်န့ၣ်လီၤန့ၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

ယဆဲးကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG) မ့ၢ်ဝံၤန့ၣ်ယကြါးမၤမနုၤလဲၣ်?

ပၤလၢအိၣ်ဖဲထံကီၢ်လၢထံၣ်ဘံၣ်တၢ်ဆါကဲထီၣ်အသးဒ်ညီန့ၣ်အသိးန့ၣ်ကဘၣ်ဆဲးကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)န့ၣ်လီၤ.(BCG)ဒီးသဒါဖိသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးအသုတဒီးန့ၣ်ထံၣ်ဘံၣ်တၢ်ဆါန့ၣ်သ့ၣ်ထဲၣ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤပၤလၢအဆဲးကသံၣ်ဒီးသဒါ(BCG)သ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးန့ၣ်ဘၣ်ထံၣ်ဘံၣ်တၢ်ဆါသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤဒီးသဒါလီၤက့ၤန့ၣ်ကစၢ်ခိဖျိလၢနအိကသံၣ်လၢအကူစါ(LTBI)န့ၣ်လီၤ.

ယဟ့ၣ်ကသံၣ်အပူၤမ့ၢ်တဖၣ်ယဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်?

သံက့ၢ်ကသံၣ်သရၣ်ဒီးပၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒ်သိးနကန့ၣ်ဘၣ်(TB)ကသံၣ်လၢတလိၣ်နဟ့ၣ်အပူၤဖဲမံန့ၣ်စိထံၣ်ကသံၣ်မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်န့ၣ်လီၤ

ယမ့ၢ်သးသးဆူတၢ်လီၢ်အဂၤန့ၣ်ယကဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်?

နမ့ၢ်သးသးဆူတၢ်လီၢ်အဂၤမ့ၢ်တဖၣ်တဖျါတဖျါလၢနသးနသးဒီးဘၣ်န့ၣ်တဲဘၣ်ပၤလၢအကွၢ်ထွဲနတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၣ်တက့ၢ်.အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကမၤစၢၤန့ၣ်ဒီးသိးနကဒီးန့ၣ်ထံၣ်ဘံၣ်ကသံၣ်န့ၣ်လီၤ

ဒီးသဒါလီၤက့ၤန့ၣ်ကစၢ်,နဟံၣ်ဖိယီဖိဒီးနတံၤသကိးဒ်သိးအသုတဒီးန့ၣ်ထံၣ်ဘံၣ်တၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ-နဘၣ်အိထံၣ်ဘံၣ်ကသံၣ်ခဲလၢၢ်န့ၣ်လီၤ

ဒ်သိးယကအိထံၣ်ဘံၣ်ကသံၣ်ဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်အဂီၢ်ယကဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်?

အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်ကတၢ်လၢနကအိထံၣ်ဘံၣ်ကသံၣ် (INH) ကိးမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.နမ့ၢ်တအိဘၣ်ကသံၣ်တဘျးသိန့ၣ်အဝဲတမၤတၢ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.နကဘၣ်အိကသံၣ်တုၤနကသံၣ်သရၣ်တဲနပတုၣ်တစုန့ၣ်လီၤ.

- ကျဲအိၣ်ဝဲတနီၤလၢကမၤသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်န့ၣ်အဖိလၢအသိးန့ၣ်လီၤ.
- ပၤနကသံၣ်ဖီၣ်ဖဲတၢ်လီၢ်လၢနထံၣ်အိၣ်သ့ၣ်ကိးန့ၣ်ဒီးတက့ၢ်
- တဲဘၣ်နဟံၣ်ဖိယီဖိ,နသကိးလၢကဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်န့ၣ်ကိးန့ၣ်ဒီးတက့ၢ်
- နအိကသံၣ်မ့ၢ်ဝံၤမၤနီၣ်အိၣ်ဖဲလံၣ်န့ၣ်လံၣ်လါ(Calendar)အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်
- သ့ၣ်ကသံၣ်ဖီၣ်တလါဖိ(box)လၢကဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်န့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်
- နကဘၣ်အိကသံၣ်ဖဲတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒ်သိးသိးကိးမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.အဒိ-နအိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးနထူးနမဲမ့ၢ်ဝံၤမ့ၢ်တဖျါနမဲဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်တအိဘၣ်ကသံၣ်တသီသိန့ၣ်ကွဲးနီၣ်ယၢ်အိၣ်ဒီးဖဲနလဲၤသမံသမိးနသးကဒီးတဘျီန့ၣ်တဲဘၣ်နကသံၣ်သရၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.ဒီးသဒါလီၤက့ၤန့ၣ်ကစၢ်,နဟံၣ်ဖိယီဖိဒီးနတံၤသကိးဒ်သိးအသုတဒီးန့ၣ်ထံၣ်ဘံၣ်တၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ.နဘၣ်အိထံၣ်ဘံၣ်ကသံၣ်ဒ်နကသံၣ်သရၣ်န့ၣ်လီၤဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

နကသံၣ်ဒါး-ကသံၣ်သရၣ်-ကသံၣ်သရၣ်မ့ၢ်

လီၤတဲဖိနီၢ်ဂံၢ်-----

Tuberculosis (TB) Prevention and Control Program
625 Robert St. N
P.O. Box 64975
St. Paul, MN 55164
651-201-5414
www.health.state.mn.us/tb